

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 juillet 2005

PROPOSITION DE LOI

**permettant la cession ou l'aliénation de
biens appartenant à la Donation royale
lorsque l'intérêt général l'exige**

(déposée par MM. Mohammed Boukourna,
Philippe De Coene, Yvan Mayeur
et Patrick Lansens)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	14

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 juli 2005

WETSVOORSTEL

**houdende mogelijkheid van afstand en
vervreemding van goederen die tot de
Koninklijke Schenking behoren, als het
algemeen belang zulks vereist**

(ingediend door de heren Mohammed
Boukourna, Philippe De Coene, Yvan Mayeur,
en Patrick Lansens)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	14

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

La Donation royale est un établissement public autonome qui veille à la gestion et à la conservation d'un patrimoine constitué des biens du domaine de l'État, provenant de libéralités faites par le Roi Léopold II et approuvées par les lois du 31 décembre 1903 et du 18 octobre 1908. Les biens de la donation réalisée en 1903 ont été transférés à l'État belge sous conditions, notamment sous la condition que l'État ne les aliène pas et qu'il conserve leur cachet.

Or, certains biens faisant partie de la Donation royale, accessibles au public ou non, sont aujourd'hui laissés à l'abandon, notamment le parc Duden à Forest qui souffre d'un manque d'entretien ou la villa d'Ostende. Pourtant ces biens, le plus souvent prestigieux et classés, appartiennent à l'État.

Selon les auteurs, les pouvoirs publics doivent assurer, par leur gestion, l'intérêt général des citoyens et la bonne gestion des biens appartenant à l'État.

Ils proposent donc que lorsque la Donation ne peut faire face à ses dépenses ou qu'il est constaté une carence d'entretien de certains biens causant préjudice aux citoyens ou à des riverains, de permettre à la Donation de céder ou d'aliéner ses biens aux pouvoirs publics, lesdits biens restant dans ce cas propriété de l'État.

SAMENVATTING

De Koninklijke Schenking is een autonome, openbare instelling, die toeziet op het beheer en de bewaring van een vermogen bestaande uit de domaniale goederen van de Staat. Die zijn afkomstig van de schenkingen die Koning Leopold II heeft gedaan en die werden aanvaard bij de wetten van 31 december 1903 en 18 oktober 1908. De goederen van de schenking van 1903 zijn aan de Belgische Staat overgedragen onder voorwaarden, namelijk dat de Staat ze niet vervreemdt en het karakter ervan bewaart.

Sommige goederen van de Koninklijke Schenking, die al dan niet toegankelijk zijn voor het publiek, worden thans echter aan hun lot overgelaten, met name het Dudenpark in Vorst, dat te lijden heeft van een gebrek aan onderhoud, en de koninklijke villa in Oostende. Die meestal prestigieuze en beschermde goederen zijn nochtans eigendom van de Staat.

Volgens de indieners moet de overheid door haar beheer het algemeen belang van de burgers en het behoorlijk beheer van de goederen van de Staat verzekeren.

Zij stellen dus voor dat, als de Koninklijke Schenking het hoofd niet kan bieden aan haar uitgaven of als er bij bepaalde goederen een gebrek aan onderhoud wordt vastgesteld dat nadelig is voor de burgers of voor bewoners, de Schenking in de gelegenheid wordt gesteld haar goederen aan de overheid af te staan of te vervreemden, met dien verstande dat de goederen in dat geval eigendom van de Staat blijven.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi traite de la Donation royale. Cette notion se situe aux confins du droit public et du droit privé, du droit des biens et du droit administratif avec pour toile de fond des aspects historiques. Pour rappel, le Roi est le chef de l'État et exerce, à ce titre des fonctions publiques et politiques. Mais Il est également titulaire de droits et d'obligations et dans l'intérêt d'éventuels créanciers, d'un point de vue strictement civil, Il est représenté en justice par l'intendant de la liste civile.

En tant que personne privée, le Roi est en principe soumis au droit commun à l'instar des autres membres de la famille royale¹, sous réserve de quelques exceptions coutumières en droit international mais qui sont devenues de nos jours obsolètes². Actuellement, le droit commun s'applique, le droit privé est applicable aux Belges et donc même à la personne du Roi³.

Au-delà de ces considérations de base concernant le statut juridique des biens du Roi, il y a lieu, avant d'entrer dans les détails de l'institution que constitue la Donation royale, de préciser ce qu'est la liste civile du Roi. Il s'agit en effet d'une dotation⁴ forfaitaire de droit public, constitutionnelle, accordée au Roi par la Nation pour faire face à ses obligations de Chef de l'État. Il ne s'agit ni d'un traitement, ni d'une indemnité, ni d'une libéralité⁵. Elle est arrêtée au début de chaque règne et est liée aux fluctuations de l'index. Le Roi en dispose librement.

Si l'existence de la liste civile, échappant au fisc, trouve sa source dans la volonté de séparer les dépenses du Roi de celles de l'État, il n'en reste pas moins

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel gaat over de Koninklijke Schenking. Dat begrip bevindt zich op het raakvlak van het publiek recht en privaatrecht, het zakenrecht en het administratief recht, met op de achtergrond historische aspecten. Pro memorie: de Koning is het staatshoofd en oefent in die hoedanigheid publieke en politieke functies uit. Maar Hij is ook houder van rechten plichten en in het belang van eventuele schuldeisers wordt Hij vanuit een strikt civiel oogpunt in rechte vertegenwoordigd door de intendant van de civiele lijst.

Als privé-persoon valt de Koning, net als de andere leden van de koninklijke familie¹, in principe onder het gemeen recht, behoudens enkele gewoonteuitzonderingen in het internationaal recht, die thans evenwel in onbruik zijn geraakt². Momenteel is het gemeen recht van toepassing en is het privaatrecht toepasbaar op de Belgen, en dus ook op de persoon van de Koning³.

Afgezien van die grondbeschouwingen over de rechtspositie van de goederen van de Koning moet vooreerst gedetailleerd wordt ingegaan op de instelling die de Koninklijke Schenking is, eerst worden gepreciseerd wat de civiele lijst van de Koning is. Het gaat om een grondwettelijke, publiekrechtelijke vaste dotatie⁴ die door de Natie aan de Koning wordt verleend, zodat Hij zijn verplichtingen als staatshoofd kan nakomen. Het gaat niet om een wedde, of een vergoeding of een schenking⁵. De dotatie wordt bij het begin van elk bewind vastgesteld en gekoppeld aan de schommelingen van de index. De Koning beschikt er vrij over.

Het bestaan van de civiele lijst, die niet belastbaar is, mag dan wel zijn oorsprong vinden in de wil om de uitgaven van de Koning te scheiden van die van de Staat,

¹ Citons à cet égard la décision du tribunal civil de Bruxelles du 20 avril 1904 relative à la liquidation de la succession de la Reine Marie-Henriette et de la compétence non remise en cause du tribunal civil et des règles du Code civil qui ont été appliquées. Il s'agissait d'une affaire introduite en 1903 contre le Roi Léopold II par les créanciers d'une de ses filles.

² Certains contrats de mariage entre princes et princesses ont en effet été conclus via des stipulations diplomatiques, traités internationaux donc, approuvées par des lois belges.

³ Constitution, article 10.

⁴ Constitution, article 89.

⁵ Doc.parl., Chambre, session 1926-1927, n°216.

¹ In dit opzicht zij verwezen naar de uitspraak van de burgerlijke rechtbank van Brussel van 20 april 1904 in verband met de vereffening van de erfenis van Koningin Maria-Hendrika en de niet opnieuw in het geding gebrachte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank en van de toegepaste regels van het Burgerlijk Wetboek.

² Bepaalde huwelijksvereenkomsten tussen prins en prinsessen zijn immers gesloten via diplomatieke bedingen, lees internationale verdragen, en zijn goedgekeurd door Belgische wetten.

³ Grondwet, artikel 10.

⁴ Grondwet, artikel 89.

⁵ Parl. Stuk, Kamer, zitting 1926-1927, nr. 216.

que le Roi possède un patrimoine propre⁶, régi par le droit civil et fiscal et distinct des biens de l'État⁷. Ce patrimoine est géré par l'intendant de la liste civile. Ace patrimoine privé immobilier s'ajoutent les biens mis à Sa disposition par l'État en vertu de la loi sur la liste civile⁸ ou par la Donation royale. Le Roi n'est pas propriétaire des biens, par définition insaisissables et inaliénables que l'État met à sa disposition. Il s'agit de ce qu'il est convenu d'appeler un «usufruit royal», soumis à des règles particulières, incessible et ne pouvant être donné à bail⁹.

La Donation royale est un établissement public autonome, fonctionnant sous le contrôle du ministre des Finances¹⁰, qui veille à la gestion et à la conservation d'un patrimoine constitué des biens du domaine de l'État, provenant des libéralités faites par le Roi Léopold II et approuvées par les lois du 31 décembre 1903 et du 18 octobre 1908.

Par acte du 9 avril 1900, le Roi décida de donner à la Belgique un ensemble de biens qu'il avait acquis depuis le début de son règne.

Léopold II a souhaité, lors de la liquidation de sa succession, que la jouissance de ses biens privés, en tout cas d'une partie, revienne au trône et non à ses trois filles, réservataires en vertu des dispositions du Code civil. Il inventa donc un mécanisme permettant aux descendants du trône de jouir de sa succession (et donc des biens la composant) au détriment de celles-ci¹¹.

⁶ Par exemple, un bien dont Il hérite.

⁷ Il s'agit du domaine privé du Roi (la villa à Châteauneuf-de-Grasse en France, à ne pas confondre avec le domaine privé de l'État).

⁸ Par exemple le Palais de Bruxelles. Il s'agit du domaine public de l'État. Pour les biens meubles mis à sa disposition par l'État, on parle de «collection royale». La distinction entre ces derniers et les biens meubles propres du Roi n'est pas toujours aisée à opérer et a fait l'objet d'une controverse aujourd'hui oubliée...

⁹ Pour plus de détails su ces questions, les auteurs renvoient à l'étude de F.Derème, «Le régime juridique des biens du Roi», *Revue du Notariat belge*, février 2000.

¹⁰ Article 1er de l'Arrêté royal du 9 avril 1930 organique de l'administration de la Donation royale et déterminant son statut juridique.

¹¹ En effet, en vertu du droit commun et des règles du Code civil, de nombreux biens auraient dû revenir à Ses enfants et échapper au mécanisme de la réserve. Le Roi n'en a pas voulu. Il y eut pourtant plusieurs tentatives lesquelles sont restées lettre morte pour faire en sorte que par des modifications législatives, le Roi ne soit pas lié par les dispositions du Code civil. Les ministres et gouvernements de l'époque n'acceptant pas le principe de l'exhérédation des filles de Léopold II.

dat doet niets af aan het feit dat de Koning ook een eigen vermogen heeft⁶, dat onder het burgerlijk en fiscaal recht valt en dat wordt onderscheiden van de goederen van de Staat⁷. Dat vermogen wordt beheerd door de intendant van de civiele lijst. Bovenop dat onroerend privé-vermogen komen de goederen die Hem door de Natie ter beschikking worden gesteld krachtens de wet op de Civiele Lijst⁸ of de Koninklijke Schenking. De Koning is geen eigenaar van de per definitie niet voor beslag vatbare en onvervreembare goederen die de Staat te zijner beschikking stelt. Het gaat om wat men een «koninklijk vruchtgebruik» is gaan noemen, dat onderworpen is aan bijzondere regels, niet overdraagbaar is en niet kan worden verhuurd⁹.

De Koninklijke Schenking is een autonome, openbare instelling, die werkt onder de controle van de minister van Financiën¹⁰, die toeziet op het beheer en de bewaring van een vermogen dat bestaat uit de domaniale goederen van de Staat. Die zijn afkomstig van de schenkingen die Koning Leopold II heeft gedaan en die werden aanvaard bij de wetten van 31 december 1903 en 18 oktober 1908.

Bij de akte van 9 april 1900 besliste de Koning aan België een aantal goederen te schenken die Hij sinds het begin van zijn bewind had verworven.

Leopold II wenste dat bij de vereffening van zijn erfenis het genot van zijn privé-goederen, althans ten dele, de troon zou toekomen en niet zijn drie dochters, die krachtens de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek reservataire erfgenamen waren. Hij bedacht dus een regeling waarbij het genot van zijn erfenis (en dus de goederen die er deel van uitmaakten) toekwamen aan de troonopvolgers, ten koste van de afstammelingen¹¹.

⁶ Bijvoorbeeld een goed dat Hij erft.

⁷ Het gaat om het privé-domein van de Koning (de villa in Châteauneuf-de-Grasse in Frankrijk, die niet mag worden verward met het privé-domein van de Staat).

⁸ Bijvoorbeeld het paleis in Brussel. Het gaat om het publiek domein van de Staat. Voor de roerende goederen die door de Staat te zijner beschikking zijn gesteld, spreekt men van de «Koninklijke verzameling». Het onderscheid tussen die laatste en de eigen goederen van de Koning is niet altijd makkelijk te maken; er is trouwens een — nu vergeten — controverse over geweest.

⁹ Voor meer details hierover, zie de studie van F. Derème, «Le régime juridique des biens du Roi», *Revue du Notariat belge*, februari 2000.

¹⁰ Artikel 1 van het koninklijk besluit van 9 april 1930 dat betrekking heeft op de nieuwe inrichting en het juridisch statuut van het beheer van de Koninklijke Schenking.

¹¹ Krachtens het gemeen recht en de regels van het Burgerlijk Wetboek zouden talrijke goederen immers zijn kinderen ten deel zijn gevallen en aan de toepassing van de regeling inzake het voorbehouden erfdeel moeten zijn onttrokken. De Koning heeft daar niet van willen weten. Er zijn nochtans verschillende pogingen geweest, die dode letter zijn gebleven, om er via wetswijzigingen voor te zorgen dat de Koning niet gebonden was door de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. De ministers en de regeringen van die tijd waren tegen het principe van de onterving van de dochters van Leopold II.

Ce choix aurait été fait en raison des relations personnelles entre le Roi et les membres de sa famille, ses enfants et son épouse, mais aussi afin de faire profiter de ces biens Ses successeurs au trône, dans un souci de préserver le prestige que devait conserver la fonction royale.

En effet, à défaut de la mise en œuvre de ce mécanisme de donation, les biens revenant à ses filles auraient vraisemblablement quittés le patrimoine royal en raison de l'application de la loi salique, abrogée en 1991, écartant celles-ci du trône.

Les gouvernements successifs de l'époque ont refusé de supprimer la réserve successorale pour la famille royale et Léopold II a donc décidé de les donner à la Belgique.

Les biens composant le patrimoine de la Donation sont des immeubles et quelques dons de particuliers. L'État a accepté, par des lois¹², cette donation en 1903 et en 1908¹³.

Les biens de la donation réalisée en 1903 ont été transférés à l'État belge sous conditions: que l'État ne les aliène pas, qu'il conserve leur cachet – qu'il ne les transforme donc pas, qu'il en conserve la destination – et qu'il assure la jouissance d'une partie de ceux-ci aux futurs rois. Le Donateur royal s'était réservé l'usufruit de ceux-ci.

Les biens de la seconde donation, bien qu'appartenant à l'État, n'ont pas été soumis aux mêmes conditions d'inaliénabilité ou de réserve de jouissance que ceux de la première.

De Koning zou die keuze hebben gemaakt in het licht van zijn persoonlijke betrekkingen met zijn familieleden, zijn kinderen en zijn echtgenote, maar ook omdat Hij ernaar streefde zijn troonopvolgers het genot van zijn goederen te geven, zodat zij het prestige van de koninklijke functie in stand konden houden.

Zonder de tenuitvoerlegging van die schenkingsregeling zouden de goederen die zijn dochters toekwamen, vermoedelijk geen deel meer hebben uitgemaakt van het koninklijke vermogen als gevolg van de toepassing van de in 1991 afgeschafte Salische wet, die de dochters het recht op de troon ontzegden.

De opeenvolgende regeringen van die tijd hebben geweigerd het voorbehouden erfdeel voor de koninklijke familie af te schaffen en Leopold II heeft derhalve beslist de goederen aan België te schenken.

De goederen waaruit het vermogen van de Koninklijke Schenking bestaat, zijn gebouwen en enkele giften van particulieren. De Staat heeft deze schenking in 1903 en 1908 bij verschillende wetten¹² aanvaard¹³.

De goederen van de schenking van 1903 zijn aan de Belgische Staat overgedragen onder voorwaarden: dat de Staat ze niet vervreemdt, dat de Staat hun karakter bewaart – dus geen omvorming, noch verlies van bestemming – en dat de Staat de toekomstige koningen het genot van een deel ervan waarborgt. De koninklijke Schenker had zich het vruchtgebruik ervan voorbehouden.

Voor de goederen van de tweede schenking golden niet dezelfde voorwaarden van onvervreemdbaarheid of van bestemming van genot als voor die van de eerste schenking.

¹² La donation a été faite et approuvée par la loi nonobstant toute disposition légale contraire (voy. les articles 913 et 920 du Code civil) pour éviter que ceux-ci ne doivent être rapportés à la masse successorale au décès du Roi. En effet, lesdits biens auraient portés atteinte à la réserve vu l'importance de ceux-ci. Ce faisant, on évitait toute demande en réduction pour excès de la quotité disponible.

¹³ La donation approuvée par la loi du 18 octobre 1908 n'est en fait que la loi approuvant l'acte additionnel au traité de cession de l'État Indépendant du Congo à la Belgique. Elle est la conséquence de la suppression de la Fondation de la Couronne, propriétaire d'un quart environ du territoire congolais, voulue et obtenue par le Gouvernement, les biens dépendant de la Fondation – au Congo mais aussi en Europe – ne devant pas transiter par le patrimoine privé du Roi pour ne pas faire partie de la masse successorale.

¹² De schenking is tot stand gekomen en bij wet aanvaard, niettegenstaande elke andersluidende wettelijke bepaling (zie de artikelen 913 en 920 van het Burgerlijk Wetboek), om te voorkomen dat de goederen bij het overlijden van de Koning aan de erfachtelijke boedel zouden worden toegevoegd. Door hun omvang zouden die immers een inbreuk hebben gevormd op het voorbehouden erfdeel. Door zo te handelen werd voorkomen dat enig verzoek tot vermindering wegens overschrijding van het beschikbaar gedeelte werd ingediend.

¹³ De bij de wet van 18 oktober 1908 aanvaarde schenking is in feite niet meer dan de wet tot goedkeuring van de bijkomende akte bij het verdrag tot afstand van de onafhankelijk Staat Congo aan België. Zij is het gevolg van de door de regering gewilde en verkregen opheffing van de «*Fondation de la Couronne*» – eigenaar van ongeveer een kwart van het Congolese grondgebied –; de goederen die door de *Fondation* werden beheerd – in Congo, maar ook in Europa – , mochten niet in het privé-vermogen van de Koning worden opgenomen om geen deel uit te maken van de erfachtelijke boedel.

Cependant, les biens des deux donations sont administrés par l'arrêté royal du 30 décembre 1908 portant création d'un service spécial chargé d'administrer les biens transférés au domaine privé de l'État.

L'article premier de cet arrêté précise qu'il est institué au ministère des Finances un service spécial chargé d'administrer les biens transférés au domaine privé de l'État en vertu des lois du 31 décembre 1903 et du 18 octobre 1908.

Ce service, rattaché à l'administration de l'enregistrement et des domaines, prend le nom d'administration de la Donation royale. Ce service a été confié à un comité chargé d'administrer et de gérer les biens ainsi que de prendre toutes les mesures nécessaires à leur bon entretien et à leur conservation comme au maintien de leur destination¹⁴.

Un arrêté royal du 28 décembre 1919 remplace celui de 1908¹⁵. L'arrêté royal du 9 avril 1930 organique de l'administration de la Donation royale et déterminant son statut juridique¹⁶ fait de la Donation royale non plus un service spécial au sein du ministère des Finances mais un établissement public autonome, sous le contrôle du ministre des Finances¹⁷.

L'article 3 de l'arrêté royal organique dispose que: «La Donation royale pourvoit à la gestion, au bon entretien, à la conservation des biens dont il s'agit. Elle veille spécialement au maintien (...) des clauses et conditions sous lesquelles ils ont été transmis à l'État ainsi que le respect des vues du Royal Donateur». Elle est financièrement autonome et tire ses recettes de la gestion qu'elle fait des biens repris dans la catégorie (cfr. *infra*) des «propriétés gérées à titre de domaine privé afin de produire des revenus». Comme l'a rappelé le ministre des Finances lors d'une question parlementaire au Sénat¹⁸ la Donation royale ne reçoit pas de subvention de l'État et elle est tenue de faire face à toutes ses dépenses au moyen des ressources dont elle dispose, sans charges pour le Trésor public (AR 9/4/1930, art. 1er).

Voor de goederen van beide schenkingen gold nochtans hetzelfde koninklijk besluit van 30 december 1908 tot inrichting van een bijzonderen dienst belast met het beheer der goederen die aan het privaat domein van den Staat zijn overgedragen.

Het eerste artikel van dat besluit preciseert dat er bij het ministerie van Financiën een bijzondere dienst wordt opgericht «belast met het beheer der goederen die, krachtens de wetten van 31 December 1903 en 18 October 1908, aan het privaat domein van den Staat zijn overgedragen».

Die dienst «die aan het bestuur der registratie en domeinen wordt verbonden, wordt genaamd «Beheer der Koninklijke Schenking»». Hij wordt beheerd door een comité dat tot taak heeft «de goederen [te] besturen, [te] beheeren», alsook al de maatregelen te treffen «noodig tot hun onderhoud en bewaring, alsmede tot het handhaven hunner bescherming»¹⁴.

Een koninklijk besluit van 28 december 1919 vervangt dat van 1908¹⁵. Het koninklijk besluit van 9 april 1930 «tot weder inrichting van het gerechtelijk statuut van het beheer der Koninklijke Schenking»¹⁶ maakt van de Koninklijke Schenking niet langer een bijzondere dienst binnen het ministerie van Financiën, maar een «zelfstandige openbare instelling, staande onder het toezicht van de Minister van Financiën»¹⁷.

In artikel 3 van het organiek koninklijk besluit is bepaald dat «de Koninklijke Schenking voorziet in het beheer, in het goede onderhoud, in de bewaring van bewuste goederen. Zij waakt inzonderheid op het behouden (...) van de clausules en voorwaarden, waaronder deze goederen aan den Staat werden overgemaakt, en van de inzichten van den Koninklijken Schenker». Ze is financieel autonoom en puurt inkomsten uit het beheer dat ze voert over de categorie van (*cf. infra*) de «eigendommen die als privédomein (...) beheerd worden met het oog op het verwerven van inkomsten». Zoals de minister van Financiën op een parlementaire vraag in de Senaat¹⁸ heeft geantwoord, ontvangt de Koninklijke Schenking geen rijkssubsidie, en moet zij «al hare uitgaven bestrijden met de middelen waarover zij beschikt, zonder lasten voor de Openbare Schatkist» (KB 9/4/1930, art. 1).

¹⁴ Art.1er de l'A.R. du 30 décembre 1908.

¹⁵ Arrêté royal du 28 décembre 1919 portant réorganisation de l'Administration de la Donation royale, *Moniteur belge* 28 décembre 1919, n°362.

¹⁶ *Moniteur belge* du 29 mai 1930.

¹⁷ Article premier de l'A.R. organique.

¹⁸ Question n° de M. Verreycken du 21 février 1997, Sénat, session de 1996-1997, bulletin 1-44.

¹⁴ Artikel 1 van het koninklijk besluit van 30 december 1908 (*B.S.*, 6-1-1909).

¹⁵ Koninklijk besluit van 28 december 1919: Beheer der Koninklijke Schenking – Herinrichting, *Belgisch Staatsblad* van 28 december 1919, nr. 362.

¹⁶ *Belgisch Staatsblad* van 29 mei 1930.

¹⁷ Artikel 1 van het organiek K.B.

¹⁸ Zie: Vraag van de heer Verreycken van 21 februari 1997, Senaat, zitting 1996-1997, bulletin 1-44.

Cet arrêté de 1930 est toujours en vigueur actuellement et les quelques modifications qu'il a subi ne concernaient que la composition de son conseil d'administration.

La composition actuelle du patrimoine de la Donation royale regroupe trois catégories¹⁹ de biens:

1. les propriétés mises à la disposition de la Maison royale, qui en a la jouissance effective (château du Belvédère, château de Ciergnon et serres royales, par exemple) ou qui a renoncé à cette jouissance en consentant à une autre affectation (château de Val Duchesse, villa à Ostende, par exemple);

2. les propriétés mises à disposition gratuitement en vue d'une affectation d'intérêt général (tour japonaise, parc Duden²⁰, par exemple);

3. les propriétés gérées à titre de domaine privé de la Donation dans le but de produire des revenus (terrains agricoles,...).

La donation – la première – consentie par le Roi a donc été faite moyennant le respect de diverses conditions.

L'article unique de la loi du 31 décembre 1903 portant acceptation d'une donation faite à l'État par Léopold II²¹ précise que la donation est acceptée sous les conditions reprises dans l'acte sous seing privé que le Roi a joint à la lettre exprimant son souhait de faire une donation.

L'article unique dispose que:

«La donation entre vifs faite à l'État par Sa Majesté Léopold II dans ses lettres adressées au ministre des finances et des travaux publics le 9 avril et le 15 novembre 1900 et dans les actes sous seing privé des mêmes dates qui y sont joints, est acceptée sous les conditions qui sont établies dans ces lettres et dans ces actes.

Elle sortira son plein et entier effet nonobstant toute disposition légale contraire.»

¹⁹ Voy. Q.R., Sénat, s.o., 1996-1997, n°1-44, p.2184 et 1999-2000, n°2-2, p.80.

²⁰ le château Duden et les installations sportives à Forest relevant quant à eux de la troisième catégorie.

²¹ *Pasinomie*, 1930, p.76.

Dat koninklijk besluit van 1930 is momenteel nog steeds van kracht, en de enkele wijzigingen die het heeft ondergaan, hadden alleen betrekking op de samenstelling van de raad van bestuur.

Het vermogen van de Koninklijke Schenking bestaat momenteel uit drie categorieën¹⁹ van goederen:

1. de goederen die ter beschikking staan van het koningshuis, dat er het daadwerkelijk genot van heeft (kasteel Belvédère, kasteel Ciergnon en de koninklijke serres bijvoorbeeld) of dat van het genot heeft afgezien en terzake heeft ingestemd met een andere bestemming (bijvoorbeeld het kasteel Hertoginnedal of de koninklijke villa in Oostende);

2. de eigendommen die gratis ter beschikking zijn gesteld voor een bestemming van algemeen belang (de Japanse Toren en het Dudenpark²⁰ bijvoorbeeld);

3. de eigendommen die als privé-domein beheerd worden met het oog op het verwerven van inkomsten (landbouwgronden enzovoort);

De – eerste – door de Koning verrichte schenking is dus geschied met inachtneming van diverse voorwaarden.

In het enige artikel van de wet van 31 december 1903 «houdende aanvaarding van ene door Zijne Majesteit Leopold II aan de Staat gedane schenking»²¹ wordt gepreciseerd dat de schenking wordt aanvaard onder de voorwaarden die zijn bepaald in de onderhandse akte die de Koning bij de brief heeft gevoegd waarin Hij te kennen geeft een schenking te willen doen.

In dat enig artikel is het volgende bepaald:

«De schenking onder levenden aan den Staat gedaan door Zijne Majesteit Leopold II bij Zijne brieven, den Minister van Financiën en Openbare Werken toegestuurd op 9 April en 15 November 1900, en de erbij behorende onderhandsche akten van dezelfde datums, wordt aanvaard onder de in die brieven en in die akten bepaalde voorwaarden.

Zij zal hare volle kracht hebben ondanks elke strijdige wetsbepaling.»

¹⁹ Zie: Vragen en antwoorden, Senaat, G.Z., 1996-1997, nr. 1-44, blz. 2184 alsmede 1999-2000, nr. 2-2, blz. 80.

²⁰ Het Duden-kasteel en de sportaccommodatie in Vorst daarentegen behoren tot de derde categorie.

²¹ *Pasinomie*, 1930, blz. 76.

L'exposé des motifs du projet de loi portant acceptation de la donation précise que les conditions auxquelles la donation se trouve soumise se trouvent dans la lettre et dans l'acte sous seing privé qui l'accompagne.

L'exposé poursuit en rappelant que tant par la forme que par la nature de quelques-unes de ses dispositions, la donation s'écarte de certaines règles de notre droit civil.

L'acte sous seing privé énumère les biens compris dans la donation et les conditions y afférentes pour chacun de ceux-ci.

Léopold II a imposé trois conditions²² à savoir:

- l'interdiction de transformer aucune des propriétés en terrain à bâtir,
- l'obligation de conserver la destination, le cachet et l'aspect de toutes ces propriétés avec parfois l'interdiction expresse de les aliéner,
- l'affectation du chalet d'Ostende et des domaines royaux de Ciergnon, d'Ardenne et de Villers-sur-Liesse à l'usage des successeurs au trône.

L'article 3, alinéa 3, de l'arrêté royal du 9 avril 1930 organique de l'administration de la Donation royale et déterminant son statut juridique²³ précise en outre que la Donation royale pourvoit à la gestion, au bon entretien et à la conservation des biens.

Elle veille spécialement, poursuit l'article, au maintien de la destination assignée à ces biens, aux fins d'assurer par continuation le respect des clauses et conditions sous lesquelles ils ont été transmis à l'État ainsi que le respect des vues du Donateur royal, de manière à répondre aux sentiments patriotiques et au souci d'assurer la conservation des beautés naturelles qui ont inspiré ces libéralités.

Trois remarques doivent être faites à propos de ces conditions.

²² Acte de donation de Léopold II à l'État belge, Annexe II de l'exposé des motifs de la loi du 31 décembre 1903, Doc. Parl., Chambre, s.e., 1900, n°11, p.4 et suiv.

²³ *Moniteur belge*, 29 mai 1930.

In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp houdende aanvaarding van de schenking wordt gepreciseerd dat de voor de schenking geldende voorwaarden te vinden zijn in de brief en in de erbij behorende onderhandse akte.

Voorts wordt er in de memorie van toelichting aan herinnerd dat de schenking zowel wat de vorm als wat de aard ervan betreft, afwijkt van sommige regels uit ons burgerlijk recht.

De onderhandse akte somt de in de schenking begrepen goederen op alsmede, voor elk van die goederen, de erop betrekking hebbende voorwaarden.

Leopold II heeft drie voorwaarden²² opgelegd, te weten:

- geen enkel van de eigendommen mag tot bouwgrond worden omgevormd;
- de bestemming, de uitstraling en het uitzicht van al die eigendommen moeten worden bewaard, wat soms een uitdrukkelijk verbod tot vervreemding ervan inhoudt;
- het chalet van Oostende en de koninklijke domeinen van Ciergnon, Ardenne en Villers-sur-Lesse mogen niet worden aangewend ten behoeve van de troonopvolgers.

Artikel 3, derde lid, van het koninklijk besluit van 9 april 1930 tot weder inrichting van het gerechtelijk statuut van het beheer der Koninklijke Schenking²³ bevat de volgende nadere bepaling: «De Koninklijke Schenking voorziet in het beheer, in het goede onderhoud, in de bewaring van bewuste goederen.

Zij waakt inzonderheid op het behouden der bestemming welke aan deze goederen werd aangewezen, ten einde de voortdurende eerbiediging te verzekeren van de clausulen en voorwaarden, waaronder deze goederen aan den Staat werden overgemaakt, en van de inzichten van den Koninklijken Schenker, om alzoo te beantwoorden aan de vaderlandslievende gevoelens en aan de bezorgdheid voor het behoud van 's lands natuurschoonheden, welke Zijne begiftigingen hebben bezielde.».

Over die voorwaarden moeten drie opmerkingen worden gemaakt.

²² *Acte de donation de Léopold II à l'État belge*, bijlage II bij de memorie van toelichting bij de wet van 31 december 1903, Parl. Stuk, Kamer, B.Z., 1900, nr. 11, blz. 4 e.v.

²³ *Belgisch Staatsblad* van 29 mei 1930.

La première²⁴ réside dans le fait que l'obligation de conserver la destination et le cachet emporterait de façon implicite mais certaine l'obligation de ne pas aliéner les biens. Cela n'est pas forcément vrai, des causes spécifiques pouvant être prévues dans les actes. D'autre part, une mauvaise gestion, des biens laissés à l'abandon ou se dégradant est contraire à la sauvegarde de la destination de ceux-ci.

La seconde vise à souligner que la donation a été acceptée sous les conditions qui sont établies dans l'acte sous seing privé joint à une lettre du Roi et que par conséquent ces conditions sont élevées au rang de règle normative.

Enfin, il faut également se pencher sur les caractéristiques de la clause d'inaliénabilité – éternelle – voulue par Léopold II. La doctrine²⁵ mentionne qu'une clause d'inaliénabilité est admise par la jurisprudence lorsqu'elle est temporaire et justifiée et qu'une condition d'inaliénabilité absolue dans l'objet et dans le temps est contraire à l'ordre public, pareille condition devant être réputée non-écrite.

Puisqu'il apparaît impossible de demander l'exécution forcée de la clause d'inaliénabilité, l'État, et par conséquent l'administration de la Donation royale, n'ont en réalité aucune obligation de respecter cette condition, réputée non-écrite²⁶...

Les clauses d'inaliénabilité sont considérées par la jurisprudence comme étant illicites car allant à l'encontre de l'ordre public économique: elles seraient en effet contraires à la liberté de circulation des biens qui fait parvenir ces derniers dans les mains de ceux qui sont les plus aptes à les mettre en valeur au profit de tous²⁷.

Le Code civil français²⁸ permet l'aliénation, même en considérant que la clause d'inaliénabilité soit valable, par une autorisation du juge si l'intérêt qui avait justifié

De eerste²⁴ betreft het feit dat de verplichting de bestemming en de uitstraling te vrijwaren impliciet maar hoe dan ook de verplichting zou inhouden de goederen niet te vervreemden. Zulks klopt niet noodzakelijkerwijs, aangezien in de akten kan worden voorzien in specifieke gronden. Anderzijds zijn slecht beheer, verwaarloosde of in verval rakende goederen strijdig met de vrijwaring van de bestemming ervan.

De tweede opmerking strekt ertoe te beklemtonen dat de schenking werd aanvaard onder de in de onderhandse akte vastgelegde voorwaarden die bij een brief van de Koning was gevoegd, en dat die voorwaarden derhalve tot normatieve regel worden verheven.

Ten slotte moet ook worden ingegaan op de door Leopold II gewenste – eeuwigdurende – onvervreemdbaarheidsclausule. In de rechtsleer²⁵ wordt aangegeven dat de jurisprudentie een onvervreemdbaarheidsclausule aanvaardt wanneer zij tijdelijk en verantwoord is, en dat een absolute onvervreemdbaarheidsvoorwaarde in de tijd met betrekking tot een gegeven goed strijdig is met de openbare orde; derhalve wordt een dergelijke voorwaarde geacht ongeschreven te zijn.

Aangezien het kennelijk onmogelijk is de gedwongen tenuitvoerlegging van de onvervreemdbaarheidsclausule te vorderen, zijn de Staat, en bijgevolg het beheer der Koninklijke Schenking, in werkelijkheid geenszins verplicht die voorwaarde in acht te nemen welke geacht wordt ongeschreven te zijn²⁶...

Onvervreemdbaarheidsclausules worden in de jurisprudentie als onwettig beschouwd, want ze gaan in tegen de economische openbare orde: zij zouden strijdig zijn met het vrij verkeer van goederen, dat die goederen in de handen doet terechtkomen van wie het meest geschikt is om ze ten bate van eenieder te exploiteren²⁷.

Zelfs al ware de onvervreemdbaarheidsclausule geldig, toch is krachtens het Franse *Code civil*²⁸ vervreemding toegestaan mits een rechter daartoe machtiging

²⁴ K. Stangherlin, *Le patrimoine royal*, La Charte, 2004, p.46.

²⁵ Raucourt, *Les libéralités*, Bruylant, 1991, p.108 et De Page, *Traité*, T.VIII, 1ère éd., Bruylant, 1944, p.476.

²⁶ K. Stangherlin, *Le patrimoine royal*, o.c., p.47.

²⁷ Raucourt, *Les libéralités*, o.c., p.116 et ss, cité par le *Répertoire notarial*, v° Les donations, p.132 et 133.

²⁸ Code civil français, article 900-1, al.1.

²⁴ K. Stangherlin, *Le patrimoine royal*, La Charte, 2004, blz. 46.

²⁵ Raucourt, *Les libéralités*, Bruylant, 1991, blz. 108 alsmede De Page, *Traité*, deel VIII, 1ste uitgave, Bruylant, 1944, blz. 476.

²⁶ K. Stangherlin, *Le patrimoine royal*, o.c., 2004, blz. 47.

²⁷ Raucourt, *Les libéralités*, o.c., blz. 116 e.v., aangehaald in het *Répertoire notarial*, v° Les donations, blz. 132 en 133.

²⁸ Franse *Code civil*, artikel 900-1, eerste lid.

la clause a disparu ou s'il advient qu'un intérêt plus important l'exige. Selon Raucent²⁹ il semblerait que le juge belge pourrait également permettre l'aliénation s'agissant de balancer l'intérêt entre la libre circulation des biens et l'intérêt du donateur par exemple lorsque l'immeuble grevé se dégrade et que le donataire n'a plus les moyens d'en assumer la restauration.

Que se passe-t-il en cas de non –respect des conditions de la donation?

Une donation peut être résolue³⁰, en vertu des articles 953 et suivants du Code civil, s'il y a notamment inexécution des obligations concernant les charges. Cette action est ouverte au donateur (décédé en 1909), ses héritiers (les personnes ayant recueilli quelque chose dans sa succession et non ses descendants!) et ses créanciers (décédés également), mais non au bénéficiaire. Personne ne peut par conséquent demander la révocation pour inexécution des charges!

Le bénéficiaire (les successeurs au trône³¹) peut quant à lui en demander l'exécution.

Cependant et après ces rappels historiques et concernant les modalités de la Donation royale, relativement inconnue du grand public, force est de constater que l'actualité est riche en exemples des problèmes rencontrés par la Donation royale³². Systématiquement, il est fait allusion à des immeubles qui pourrissent ou se dégradent ou sont laissés à l'abandon.

La Villa d'Ostende est abandonnée depuis un an et se dégrade. La peinture a déserté les boiseries et la façade. La rouille a envahi les grillages. Le toit et les cheminées n'ont visiblement plus été entretenus et plusieurs fenêtres sont brisées³³!

verleent, op voorwaarde dat het belang dat de clause verantwoordde niet langer geldt of dat een nieuw, hoger belang zulks vergt. Volgens Raucent²⁹ zou kennelijk ook de Belgische rechter vervreemding kunnen toestaan als het erom gaat het belang van het vrij verkeer van goederen af te wegen tegen het belang van de schenker, bijvoorbeeld wanneer het belaste onroerende goed in verval raakt zonder dat de schenker nog over de benodigde middelen beschikt om tot restauratie ervan over te gaan.

Wat gebeurt er als de voorwaarden van de schenking niet in acht worden genomen?

Krachtens de artikelen 953 en volgende van het Burgerlijk Wetboek kan een schenking worden tenietgedaan³⁰, inzonderheid indien sprake is van niet-invulling van de voorwaarden wat de lasten betreft. Het staat de (in 1909 overleden) schenker, zijn erfgenamen (degenen die iets uit de nalatenschap hebben ontvangen, en niet zijn afstammelingen!) en zijn (eveneens overleden) schuldeisers – doch niet de begunstigde – vrij die handeling te stellen. Bijgevolg kan niemand de herroeping vorderen wegens niet-invulling van de voorwaarden wat de lasten betreft!

De begunstigde (de troonopvolgers³¹) van zijn kant kan wél de tenuitvoerlegging ervan vorderen.

Na deze historische achtergrondinformatie en informatie over de werking van de Koninklijke Schenking – die betrekkelijk onbekend is bij het grote publiek – kan men evenwel niet om de vaststelling heen dat de actualiteit tal van voorbeelden biedt waarbij gewag wordt gemaakt van problemen bij de Koninklijke Schenking.³² Systematisch wordt verwezen naar gebouwen die verkrotten, in verval raken of leeg komen te staan.

De villa in Oostende staat een jaar leeg en is in verval. Van de lambrisering en van de gevel is de verf afgebladderd. Het traliwerk van de omheining is door roest aangevreten. Het dak en de schoorstenen zijn zichtbaar niet onderhouden en verscheidene ruiten zijn gebroken!³³

²⁹ Les libéralités, p.118, cité par le *Répertoire notarial*, v° Les donations, p. 133.

³⁰ On parle toutefois de révocation.

³¹ Une controverse quant à l'interprétation de ces termes existe: il s'agit du Souverain régnant ou des tous les enfants et petits-enfants du Roi actuellement régnant...

³² Voy. La Donation royale mise en cause, La DH 15 octobre 2004.

³³ Le Soir, «La Villa d'Ostende taxée», E. Surmont.

²⁹ *Les libéralités*, blz. 118, aangehaald in het *Répertoire notarial*, v° *Les donations*, blz. 133.

³⁰ In het Burgerlijk Wetboek wordt de geijkte term «herroeping» gehanteerd.

³¹ Over de interpretatie van die bewoordingen heerst een controverse, met name of het nu gaat om de regerende soeverein, dan wel om alle kinderen en kleinkinderen van de thans regerende Koning.

³² Zie *La Donation royale mise en cause*, La DH 15 oktober 2004.

³³ *Le Soir* «La Villa d'Ostende taxée» E. Surmont.

Le parc Duden à Forest géré par la Donation royale souffre également d'un manque d'entretien³⁴. Jusqu'à provoquer l'ire des riverains: chutes d'arbres, carences dans l'entretien et la régénération des plantations, mobilier très abîmé ou non remplacé, gardiennage insuffisant,...

Ces deux exemples illustrent bien la problématique. Pourtant ces biens sont classés et appartiennent à l'État. Les biens de la Donation royale dans leur ensemble appartiennent également à l'État mais tous ne sont pas accessibles au grand public et il est donc difficile de mesurer leur état.

Les autorités publiques réagissent, comme à Ostende, en taxant la villa royale comme toute maison abandonnée alors que ce bien est classé dans le patrimoine de l'État.

À Forest, ce sont les riverains qui ont usé de leur droit de pétition et réclament le transfert de la gestion du parc à une société régionale.

Pourtant, ces biens, le plus souvent prestigieux et classés appartiennent à l'État, même s'ils sont gérés par la Donation royale en tant qu'établissement public autonome. Si certains d'entre eux sont mis à la disposition du Souverain ou de la famille royale et que d'autres procurent à ladite Donation un revenu (fermages,...), il n'en reste pas moins que d'autres biens sont ouverts au public et qu'il a le droit d'en jouir. Parfois aussi, les riverains ont le droit de vivre dans un environnement respectable et si tel n'est pas le cas parce que la Donation, établissement public autonome, n'en a pas les moyens financiers ou par un manque de volonté des membres de son conseil d'administration, c'est à l'État, aux pouvoirs publics de prendre le relais.

Les pouvoirs publics doivent assurer, par leur gestion, l'intérêt général des citoyens et la bonne gestion des biens appartenant à l'État.

La Donation royale s'est parfois retranchée derrière l'argument selon lequel ses statuts (arrêté royal organique) lui interdisent d'aliéner certains biens. Cette condition d'inaliénabilité est une obligation légale (article unique de la loi du 31 décembre 1903).

³⁴ Lire Le Soir du 8 mars 2005, F. Voogt, «Le Parc Duden mal géré?»

Ook het door de Koninklijke Schenking beheerde Dudenpark in Vorst vertoont een gebrek aan onderhoud.³⁴ Dat gaat zelfs zover dat het tot scherpe klachten van de omwonenden heeft geleid: omvallende bomen, gebrekkig onderhoud en gebrekkige wederaanleg van de beplantingen, zeer sterk beschadigd of niet vervangen meubilair, onvoldoende tuinonderhoud, ...

Deze beide voorbeelden vormen een goede illustratie van de problematiek. Nochtans zijn die goederen beschermd en behoren ze tot de Staat. De goederen van de Koninklijke Schenking behoren, in hun geheel, ook tot de Staat maar niet alle goederen zijn toegankelijk voor het publiek en het is dus moeilijk na te gaan in welke toestand ze precies verkeren.

De overheid reageert, zoals in Oostende, door op de koninklijke villa een taks te heffen zoals bij iedere leegstand, terwijl dat goed beschermd is en tot het erfgoed van de Staat behoort.

In Vorst hebben de omwonenden gebruik gemaakt van hun petitierecht en vragen ze de overdracht van het beheer van het park aan een gewestelijke maatschappij.

Die – meestal prestigieuze en beschermde – goederen behoren echter toe aan de Staat, ook al worden ze beheerd door de Koninklijke Schenking als autonome openbare instelling. Een aantal van die goederen worden ter beschikking van de vorst of van de koninklijke familie gesteld, andere brengen de Koninklijke Stichting opbrengsten op (pacht, ...). Dat neemt echter niet weg dat een aantal andere goederen opengesteld zijn voor het publiek, dat er van kan genieten. Omwonenden hebben het recht in een decente omgeving te wonen. Als dat soms niet het geval is omdat de Schenking, als autonome overheidsinstelling, daartoe niet de financiële middelen heeft of omdat de wil daartoe bij de leden van de raad van bestuur ervan ontbreekt, moet de Staat of de overheid de klus klaren.

De overheid moet, door haar beheer, het algemeen belang van de burgers en het goede beheer van de aan de Staat toebehorende goederen waarborgen.

Soms verschool de Koninklijke Schenking zich achter het argument als zouden haar statuten (organiek koninklijk besluit) het haar onmogelijk maken afstand te doen van bepaalde goederen. Die onvervreemdbaarheidsclausule is een wettelijke verplichting (enig artikel van de wet van 31 december 1903).

³⁴ Le Soir 8 maart 2005 F. Voogt: «Le Parc Duden mal géré?»

En effet, l'article 4 de l'arrêté organique prévoit que la Donation peut en cas de nécessité procéder à des ventes mais uniquement des biens susceptibles d'être aliénés.

Sans vouloir remettre en question l'objet de la donation parce qu'elle enrichit le patrimoine de l'État, il faut néanmoins se rappeler que celle-ci a été faite précisément dans l'intérêt général du pays. Il ne serait pas sain que de tels biens rentrent dans un patrimoine strictement privé.

Il est proposé que lorsque la Donation ne peut faire face à ses dépenses ou qu'il est constaté une carence d'entretien de certains biens causant préjudice aux citoyens ou à des riverains, de permettre à la Donation de céder ou d'aliéner ses biens aux pouvoirs publics, lesdits biens restant dans ce cas propriété de l'État.

C'est et c'était le but même de la donation (que ces biens restent dans le giron de l'État). Leur destination doit être sauvegardée et maintenue et leur entretien garanti.

Notons également que le fait de laisser un bien à l'abandon ou se dégrader augmentera les dépenses de réparation et d'entretien.

L'autorisation de céder ou d'aliéner est soumise à autorisation par arrêté délibéré en conseil des ministres. Si la cession ou l'aliénation est autorisée et en cas d'inaction de la Donation royale, un mécanisme d'expropriation est prévu.

Pour le cas où la Donation royale refuserait de céder ou d'aliéner un bien, il s'avère nécessaire d'autoriser le Roi à se substituer à elle pour procéder à la cession ou à l'aliénation.

Mohammed BOUKOURNA (PS)
Philippe DE COENE (sp.a-spirit)
Yvan MAYEUR (PS)
Patrick LANSSENS (sp.a-spirit)

Artikel 4 van het organiek besluit bepaalt immers dat de Schenking zo nodig kan overgaan tot verkopeningen, maar dan alleen van goederen die voor vervreemding in aanmerking komen.

Zonder de doelstelling van de Schenking op de heling te willen zetten omdat ze het erfgoed van de Staat verrijkt, zij toch gememoreerd dat ze precies in het algemeen belang van het land is gedaan. Het ware niet verstandig dat soortgelijke goederen in een strikt privé-erfgoed zouden belanden.

Vandaar het voorstel om, wanneer de Schenking haar uitgaven niet kan honoreren of wanneer een gebrek aan onderhoud van bepaalde goederen wordt vastgesteld dat nadeel berokkent aan de burgers of aan de omwonenden, de Schenking in staat te stellen haar goederen aan de overheid te vervreemden, met dien verstande dat de kwestieuze goederen in dat geval tot het eigendom van de Staat blijven behoren.

Dat is en was het doel zelf van de Schenking (t.w. dat die goederen in de invloedssfeer van de Staat zouden blijven). Hun bestemming moet behouden en gehandhaafd, en hun onderhoud gewaarborgd blijven.

Tevens zij er op gewezen dat het feit een goed te laten leegstaan of in verval te laten geraken, de uitgaven inzake herstel en onderhoud zal verhogen.

De toestemming om over te dragen of te vervreemden is gekoppeld aan de toestemming die bij een besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wordt verleend.

Voor het geval de Koninklijke Schenking zou weigeren een goed over te dragen of te vervreemden, lijkt het noodzakelijk de Koning de toestemming te verlenen in de plaats van de Schenking te treden om tot de overdracht of de vervreemding over te gaan.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Nonobstant toute condition contraire consacrée par des actes entre vifs ou des lois antérieures à la présente, le Roi, par arrêté délibéré en conseil des ministres peut autoriser la Donation royale, aux conditions qu'il fixe, à céder ou aliéner les biens de son patrimoine qu'il détermine, afin de garantir la destination initiale de ces biens, leur bon entretien et leur conservation.

Les biens visés à l'alinéa précédent ne peuvent être cédés ou aliénés qu'aux régions, aux communautés, aux communes, aux centres publics d'action sociale, ou à des organismes d'intérêt public dépendant d'eux, sur le territoire desquels ils se situent.

Art. 3

Une région, une communauté, une commune ou un centre public d'action sociale peut demander au Roi d'autoriser la Donation royale à céder ou aliéner les biens qui sont situés sur leur territoire et dont la destination n'est pas respectée ou dont l'entretien est manifestement insuffisant, ou dont la conservation ne peut plus être garantie.

Le Roi accepte ou refuse la demande par arrêté délibéré en conseil des ministres dans les six mois de son introduction.

En cas d'inaction de la Donation royale, lorsque la cession ou l'aliénation a été autorisée sur la demande d'une région, d'une communauté, d'une commune, d'un centre public d'action sociale, l'autorité publique demanderesse peut procéder à l'expropriation du bien, afin de garantir sa destination initiale, son entretien et sa conservation.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Niettegenstaande iedere tegenstrijdige voorwaarde, verankerd door akten onder de levenden of door wetten die aan deze wet voorafgaan, kan de Koning, bij een besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de Koninklijke Schenking, onder de voorwaarden die Hij vaststelt, toestaan de goederen van zijn vermogen die Hij vaststelt, af te staan of te vervreemden teneinde de oorspronkelijke bestemming van die goederen, het degelijk onderhoud of het behoud ervan te waarborgen.

De in het vorige lid bedoelde goederen mogen alleen worden afgestaan of overgedragen aan de gewesten, de gemeenschappen, de gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of daarvan afhangelende instellingen van openbaar nut, op het grondgebied waarvan ze gelegen zijn.

Art. 3

Een gewest, een gemeenschap, een gemeente of een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan de Koning verzoeken de Koninklijke Schenking toe te staan op hun grondgebied gelegen goederen af te staan of te vervreemden, waarvan de bestemming niet is nageleefd of waarvan het onderhoud kennelijk te wensen overlaat dan wel waarvan het behoud niet langer gewaarborgd is.

Uiterlijk zes maanden na indiening van dat verzoek aanvaardt of weigert de Koning het bij een na overleg in de Ministerraad vastgesteld besluit.

Wanneer de overdracht of de vervreemding op verzoek van een gewest, een gemeenschap, een gemeente of een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn werd toegestaan, en de Koninklijke Schenking niets onderneemt, kan de verzoekende overheid overgaan tot de onteigening van het goed, teneinde de oorspronkelijke bestemming en het onderhoud, alsmede het behoud ervan te waarborgen.

L'inaction est présumée en cas de non-réponse dans un délai de six mois à une offre d'achat.

Art. 4

Si la Donation royale refuse de céder ou d'aliéner un bien visé à l'article 2 ou à l'article 3 et que l'intérêt général le commande, le Roi peut se substituer à elle pour procéder à la cession ou à l'aliénation.

24 mai 2005

Mohammed BOUKOURNA (PS)
Philippe DE COENE (sp.a-spirit)
Yvan MAYEUR (PS)
Patrick LANSSENS (sp.a-spirit)

De Koninklijke Schenking wordt geacht niets te ondernemen wanneer binnen een termijn van zes maanden niet is ingegaan op een aankoopbod.

Art. 4

Zo de Koninklijke Schenking een in artikel 2 of artikel 3 bedoeld goed weigert af te staan of te vervreemden en het algemeen belang zulks vereist, kan de Koning in de plaats van de Schenking treden om over te gaan tot de overdracht of de vervreemding.

24 mei 2005